

Rapport

Rapport over een klacht over de Regionale politie-eenheid Oost-Brabant.

Datum: 23 december 2013

Rapportnummer: 2013/206

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat de regionale eenheid Oost-Brabant (voorheen het regionale politiekorps Brabant Zuid-Oost, verder de politie):

1. in de periode van 22 maart tot en met 23 april 2012 verschillende keren heeft geweigerd om aangifte op te nemen van onttrekking aan het ouderlijk gezag op grond van artikel 279 van het Wetboek van Strafrecht van het kind over wie verzoeker met zijn ex-partner gezamenlijk ouderlijk gezag heeft, en vermissing van het tweede kind dat wel door verzoeker is erkend maar over wie hij op dat moment nog geen ouderlijk gezag had; en
2. heeft geweigerd om tijdig een internationale signalering uit te zetten.

Wat is er gebeurd?

Verzoeker en zijn ex waren niet gehuwd en hebben twee kinderen. De rechter heeft de ouderlijke macht over het oudste kind toegekend aan verzoeker en zijn ex gezamenlijk. Voor het jongste kind is dit pas later gebeurd, op 21 september 2012.

Op 17 maart 2012 hadden verzoeker en zijn ex ruzie. Verzoekers ex belde de politie die toen bij hen thuis is langsgekomen. Tijdens dit bezoek heeft verzoekers ex tegen de politie gezegd dat zij met de kinderen via Luik naar Israël zou vertrekken als verzoeker niet met haar wilde praten. Na deze ruzie heeft verzoeker een aantal nachten ergens anders overnacht.

Op 20 maart 2012 is de ex op het politiebureau geweest om aangifte te doen van mishandeling. De politie heeft haar toen geadviseerd daarvan af te zien. Wel heeft politie een melding gedaan bij het steunpunt huiselijk geweld voor bemiddeling. Zou dit niets opleveren dan zou zij altijd nog aangifte kunnen doen.

Op 3 april 2012 heeft de ex andere sloten laten plaatsen. Omdat verzoeker naar binnen wilde om spullen te halen heeft hij contact opgenomen met de politie. De politie heeft hem begeleid bij het ophalen van zijn spullen. Kort daarop heeft de ex de oude sloten weer teruggeplaatst omdat zij inmiddels te horen had gekregen dat zij niet als huurster stond ingeschreven en dus niet het recht had de sloten te vervangen. Op 5 april heeft verzoekers ex al haar spullen en die van de kinderen, inclusief alle reisdocumenten, uit de woning gehaald en is bij een vriendin ingetrokken.

Op 6 april meldt verzoeker bij de politie dat zijn ex was weggelopen en dat hij ervan overtuigd was dat zij de kinderen zou ontvoeren en mee zou nemen naar Israël. De politie is naar aanleiding daarvan langs geweest op het adres van de vriendin van de ex en trof daar de ex en de kinderen aan.

Op 9 april heeft verzoeker een e-mail naar zijn ex gestuurd waarin hij aangeeft dat hij geen toestemming geeft de kinderen mee te nemen naar Israël. Verzoeker is op die dag ook met zijn broer naar de politie gegaan en heeft om actie van de politie gevraagd omdat hij van een vriend had gehoord dat zijn ex met de kinderen op 11 april naar Israël zou vertrekken. De politie heeft toen gezegd dat zij niets konden doen omdat er door zijn ex geen strafbaar feit gepleegd werd.

Op 10 april is de ex naar een geheim adres vertrokken. Op 12 april liet zij aan de politie weten waar zij verbleef met het verzoek dit niet aan verzoeker kenbaar te maken.

Op 10 april heeft verzoeker de Koninklijke marechaussee gebeld (hoofd doorlaatpost Schiphol). Hij kreeg te horen dat er door de politie geen signalering was uitgezet. Een dag later, op 11 april, heeft de Koninklijke marechaussee contact opgenomen met de politie. Volgens de politie was het niet mogelijk een signalering uit te doen. Diezelfde dag heeft de politie contact opgenomen met verzoeker en kreeg verzoekers broer aan de lijn. Deze vroeg om het uitgeven van een signalering zodat mocht de ex met de kinderen vertrekken ze tegengehouden werden. Daarop heeft de politie op 11 april contact opgenomen met de school van de kinderen. Afgesproken werd dat de school contact zou opnemen met de politie mochten de kinderen niet op school verschijnen. Verder had de politie contact met de LEV-groep in Helmond waar de ex begeleiding ontving. Tot slot vond die dag bij de politie intern overleg plaats.

In de aantekeningen die de politie van de gebeurtenissen op 11 april maakte staat: 'Op voorhand kunnen we niet signaleren, mochten de kinderen niet op school verschijnen, is er een reële kans en kan het wel. Vooralsnog is 'van horen zeggen' dat de kids weg gaan te weinig.'

Op 20 april 2012 is een dagvaarding betekend aan de ex over het gezag over het jongste kind. De zaak zou op 23 april dienen voor de kinderrechtster.

Op 21 april heeft de ex aangifte gedaan van mishandeling door verzoeker op 17 maart 2012. Op 8 juni 2012 heeft de politie voorgesteld de zaak wegens gebrek aan bewijs te seponeren.

Verzoeker traceerde regelmatig het gsm nummer van zijn ex via 'phonetrack.nl'. Op 21 april was volgens dit systeem de gsm in Nederland. Op 22 april in Israël. Daaruit concludeerde verzoeker dat zijn kinderen in de nacht van 21 op 22 april door zijn ex zijn meegenomen naar Israël.

Op 22 april heeft verzoeker geprobeerd aangifte te doen van ontvoering van zijn kinderen. Omdat er problemen waren met het systeem en omdat de politie de uitspraak van de rechter over het ouderlijk gezag over het jongste kind wilde afwachten, maakte de politie op 22 april een concept aangifte op. Op 24 april is alsnog de aangifte opgemaakt.

Verzoeker diende op 22 april een klacht in bij de politie onder meer over het niet willen uitgeven van een signalering.

Op 23 april ontving de politie bericht van de ex dat zij met de kinderen in Israël was en dat ze op 1 mei terug zou komen. Verzoekers ex kwam op 1 mei echter niet terug. De politie heeft vervolgens op 4 of 5 mei een nationale signalering uitgedaan.

Door officier van justitie is op 7 mei 2012 om de opsporing, aanhouding en teruggeleiding (OAT) van het oudste kind verzocht. Voor jongste kind kon dat niet omdat verzoeker toen nog niet het ouderlijk gezag over zijn jongste zoon had.

Zienswijze verzoeker

Verzoeker is van mening dat de politie medeplichtig is aan de ontvoering van zijn kinderen in die zin dat de politie al op 17 maart wist dat zijn ex voornemens was de kinderen mee te nemen naar Israël en daarmee dus wist dat er toen al sprake was van de voorbereiding van een strafbaar feit. Verder wist de politie volgens verzoeker dat zijn ex op 10 april is vertrokken naar een geheim adres met alle kleding en paspoorten (ook van de kinderen) waar de voorbereiding van de ontvoering in alle rust heeft kunnen plaatsvinden. Verzoeker stelt dat hij vanaf 10 april 4 tot 5 keer geprobeerd heeft aangifte te doen. Hij werd steeds weggestuurd.

Zodra hij vermoedde dat zijn ex met de kinderen naar Israël wilde, heeft hij de politie gevraagd een internationale signalering te doen uitgaan. De politie zei dat er geen sprake was van een strafbaar feit omdat er geen aangifte was en dat om die reden geen signalering uitgedaan kon worden. Volgens de Koninklijke Marechaussee had als er een aangifte was opgenomen een signalering uitgedaan kunnen worden. Verzoeker concludeert hieruit dat als zijn aangifte was opgenomen er een signalering had kunnen uitgaan.

Verzoeker heeft na de ontvoering een procedure moeten starten voor teruggeleiding van zijn kinderen. Deze procedure heeft hem al veel tijd en geld gekost. Verzoeker vraagt zich af wie dat gaat vergoeden.

Zienswijze politie

In reactie op de klacht die verzoeker bij de politie zelf had ingediend deelde de afdelingschef politie op 8 augustus 2012 aan verzoeker mee dat de betrokken politiemensen zorgvuldig, in alle redelijkheid en binnen de geldende regelgeving hadden gehandeld. Volgens de afdelingschef had de politie niet kunnen voorkomen dat de ex de kinderen heeft meegenomen naar Israël.

Verzoeker was niet tevreden over deze reactie. Daarom liet hij weten dat hij een uitspraak van de korpsbeheerder over zijn klacht wilde hebben. Na advies door de Commissie voor

de politiekklachten, deelde de korpsbeheerder verzoeker op 10 januari 2013 onder meer het volgende mee:

'Uit het klachtrapport blijkt dat de politie ondanks uw verzoek geen signalering heeft laten opnemen in het landelijk opsporingssysteem. (...) De onderzoeker heeft met diverse instanties contact gehad, waarbij is gebleken dat de politie niet de bevoegdheid zou hebben om een dergelijke signalering te laten doen.

Het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft later aan de klachtencommissie aangegeven dat er een zogenaamde baliekaart bestaat over hoe de politie moet handelen in het geval van een dreigend vertrek van één van de ouders naar het buitenland met medeneming van de kinderen.

Deze zogenaamde baliekaart was door het ministerie van Veiligheid en Justitie echter niet voldoende bekendgemaakt bij de politie. Wat dat betreft valt de politie hierin niets te verwijten. Om die reden beoordeel ik dit aspect als ongegrond.

Dat neemt niet weg dat ik het ontstaan van de verwarring omtrent de signalering betreur.'

De onderzoeker (de klachtbehandelaar van de politie; No) maakte van zijn contact met diverse instanties de volgende aantekening:

'Door mij werd op 15 juni 2012 navraag gedaan in hoeverre de politie bevoegd is een signalering uit te doen om te voorkomen dat een moeder, die de ouderlijke macht over haar kinderen heeft, met haar eigen kinderen het land verlaat. (...)

Zowel bij het bedrijfsbureau van het regionaal servicecentrum van de regiopolitie Brabant Zuid-Oost (...), als bij de Landelijke meldkamer van de Koninklijke Marechaussee te Driebergen en bij officier van justitie in Den Bosch (...) kreeg ik hetzelfde antwoord, namelijk dat in het betreffende stadium de politie NIET bevoegd was om een signalering uit te doen om de moeder en kinderen te weerhouden het land te verlaten.'

De Commissie voor de politiekklachten schreef in haar advies aan de korpsbeheerder onder meer het volgende:

'De politie was niet op de hoogte van het bestaan van een door het ministerie van justitie opgestelde baliekaart. Dit kan en mag de politie niet aangerekend worden, omdat deze baliekaart nooit ordentelijk geïmplementeerd is. De politie moest zich derhalve baseren op haar eigen protocollen. In het onderhavige geval waren er weliswaar signalen van een mogelijk dreigende ontvoering, maar deze waren onvoldoende concreet. Onduidelijk was ook, of de ex-partner van klager daadwerkelijk met de kinderen vertrokken was of dit op korte termijn zou doen. Bovendien was er geen sprake van een strafbaar feit. Om die reden heeft de politie zich aanvankelijk op het standpunt gesteld, dat het doen van aangifte niet mogelijk was. Op grond van deze omstandigheden kan vastgesteld worden, dat de

politie in overeenstemming met het politieprotocol heeft gehandeld en kan het optreden in die zin als correct bestempeld worden. Dit neemt niet weg, dat als de politie de beschikking had gehad over de hierboven genoemde baliekaart, zij anders gehandeld zou hebben en de officier van justitie ingeschakeld zou hebben. Echter, de politie was – buiten haar schuld – niet op de hoogte van het bestaan van deze baliekaart.

De commissie merkt daarbij het volgende op. Omdat de klager kennis droeg van de kamervragen over mogelijke kindontvoering en het antwoord daarop van de Staatssecretaris van Justitie, waarin geantwoord wordt, dat er een baliekaart op ieder politiekantoor aanwezig is, vindt de commissie, dat alles, wat zich in deze zaak heeft afgespeeld, voor de klager wel wrang is te noemen.'

Informatie van het Ministerie van Veiligheid en Justitie

De Minister van Veiligheid en Justitie deelde in reactie op vragen van de ombudsman over de baliekaart het volgende mee:

'In 2006 is in overleg met het OM, het toenmalige KLPD en het Centrum Internationale Kinderontvoering een zogeheten Baliekaart opgesteld voor politie, OM en Koninklijke Marechaussee. Hierin wordt aangegeven wat te doen in geval van een melding dat een kind mogelijk (acuut) naar het buitenland zal verdwijnen (dreiging van internationale kinderontvoering). Het document was ontworpen als praktische hand-out om op of achter de balie te leggen bij bureaus die vaker met kinderontvoering te maken hadden. Daarnaast is het bij zowel politie als OM op intranet geplaatst.

In het najaar van 2011 heeft het Centrum Internationale Kinderontvoering voorlichting gegeven aan de Koninklijke Marechaussee. Het Centrum Internationale Kinderontvoering en de Koninklijke Marechaussee hebben daarna gezamenlijk een 'Beschrijving proces melden verdachte situatie' opgesteld. Hierin wordt aangegeven op welke wijze de medewerker van de Koninklijke Marechaussee kan handelen bij een controle bij de grensovergang van een minderjarige.

In praktijk bleek met name bij de politie het document of de informatie daaruit onvoldoende bekend te zijn. Om die reden is besloten om de baliekaart te actualiseren en opnieuw te implementeren. (...)

De nieuwe baliekaart is onlangs ontwikkeld, wederom in overleg met het OM, de Landelijke Eenheid van de Nationale Politie (voormalig KLPD) en het Centrum Internationale Kinderontvoering.'

Beoordeling

Het vereiste van fair play houdt in dat de overheid de burger de mogelijkheid geeft om zijn procedurele kansen te benutten en daarbij zorgt voor een eerlijke gang van zaken. Dit vereiste brengt onder meer mee dat de politie een aangifte van een burger opneemt, tenzij op voorhand buiten twijfel is dat er geen sprake is van een strafbaar feit. In geval van een aangifte van onttrekking van een kind aan het ouderlijk gezag geldt dit temeer, omdat bij dreiging van kinderontvoering een aangifte voorwaarde is voor het doen uitgaan van een signalering.

Volgens artikel 279 van het wetboek van strafrecht is strafbaar hij die opzettelijk een minderjarige onttrekt aan het wettig over hem gesteld gezag. Van het onttrekken aan het ouderlijk gezag is ook sprake als iemand een minderjarige onderbrengt op één of meer adressen onbekend aan de met het gezag belaste ouder.

Verzoekers ex is op 10 april met de kinderen naar een voor verzoeker onbekend adres vertrokken. De politie was daarvan op de hoogte. De politie wist ook dat verzoeker zich zorgen maakte dat zijn ex met zijn kinderen naar Israël zou vertrekken. Daarover had hij op 9 april nog contact gehad met de politie. Na het contact met de Koninklijke Marechaussee en verzoekers broer op 11 april 2012 heeft de politie bij de school van de kinderen gecheckt of de kinderen nog in Nederland waren. Ook heeft de politie die dag intern overleg gevoerd. In de aantekening die de politie daarna maakte staat: 'Op voorhand kunnen we niet signaleren, mochten de kinderen niet op school verschijnen, is er een reële kans en kan het wel. Vooralnog is 'van horen zeggen' dat de kids weg gaan te weinig.' Behalve 'van horen zeggen' waren er echter meer aanwijzingen. Verzoekers ex had eerder in bijzijn van de politie op vertrek richting Israël met de kinderen gehint en zij had de paspoorten van de kinderen meegenomen naar haar geheime verblijfplaats. Dat er zoals de commissie voor de politiekachten stelt in het onderhavige geval weliswaar signalen van een mogelijk dreigende ontvoering waren, maar dat deze onvoldoende concreet waren, kan de ombudsman niet volgen.

In de aantekeningen en reactie van de politie komt keer op keer naar voren dat volgens de politie het doen van aangifte niet mogelijk was omdat er geen sprake zou zijn van een strafbaar feit. Het is echter niet aan de politie om te beoordelen of al dan niet sprake is van een strafbaar feit. In geval van twijfel dient de politie het over te laten aan de officier van justitie om ter zake een standpunt te bepalen en dat kenbaar te maken aan de persoon die de aangifte deed. Voor betrokkene staat dan, in het geval van een besluit tot niet vervolging, de mogelijkheid open van beklag bij het gerechtshof, ingevolge artikel 12 Strafvordering. Dus ook in geval van twijfel over de vraag of al dan niet sprake is van een strafbaar feit dient de politie gevolg te geven aan haar wettelijke plicht tot het opnemen van een aangifte.

Verzoeker heeft de politie verschillende keren gevraagd actie te ondernemen, ook nadat zijn ex met de kinderen en paspoorten naar een geheim adres was vertrokken. Op dat moment was er op zijn minst twijfel of zijn ex daarmee het strafbare feit van onttrekking

aan het ouderlijk gezag pleegde. Het geheel overziend had van de politie mogen worden verwacht dat zij meer had gedaan dan alleen het monitoren van de aanwezigheid van de ex en de kinderen in Nederland aan de hand van contacten met de school en de LEV groep in Helmond. Van de politie had mogen worden verwacht dat zij aangifte had opgenomen van overtreding van artikel 279 van het Wetboek van strafrecht en een signalering had doen uitgaan op grond van artikel 97 van de Schengen Uitvoeringsovereenkomst voor de minderjarige zoon van verzoeker over wie hij samen met zijn ex het ouderlijk gezag had. Door dit niet te doen heeft de politie in strijd gehandeld met het vereiste van fair play. Dit is niet behoorlijk.

Dat de betrokken politieambtenaren niet op de hoogte waren van de in 2006 door het OM, de KLPD en het Centrum Internationale Kinderontvoering opgestelde Baliekaart met aanwijzingen hoe te handelen bij dreiging van internationale kindervervoering, kan niet als rechtvaardiging gelden. Weliswaar kan dit meebrengen dat de individuele politieambtenaren die bij deze zaak betrokken zijn, geen verwijt te maken is, maar de politieorganisatie als geheel valt dit wel te verwijten.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de Regionale politie-eenheid Oost-Brabant is gegrond, wegens schending van het vereiste van fair play.

Achtergrond

1. Wetboek van strafrecht

Artikel 279

1. Hij die opzettelijk een minderjarige onttrekt aan het wettig over hem gesteld gezag of aan het opzicht van degene die dit desbevoegd over hem uitoefent, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie.

2. Gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren of geldboete van de vijfde categorie wordt opgelegd indien list, geweld of bedreiging met geweld is gebezigd, of indien de minderjarige beneden de twaalf jaren oud is.

2. Schengen Uitvoeringsovereenkomst (SUO)

Artikel 97

'Gegevens over vermiste personen of personen die ter bescherming van zichzelf of ter voorkoming van gevaar op last van de bevoegde autoriteit of van de bevoegde rechter van de signalerende overeenkomstsluitende partij voorlopig in bewaring moeten worden

gesteld, worden opgenomen, opdat de politieautoriteiten aan de signalerende overeenkomstsluitende partij de verblijfplaats mededelen, dan wel de persoon in bewaring kunnen stellen, ten einde verdere doorreis te beletten, voorzover dit op grond van het nationale recht is toegestaan. Dit geldt in het bijzonder voor minderjarigen en voor personen die op last van een bevoegde autoriteit tegen hun wil in een inrichting moeten worden opgenomen. Bij vermiste meerderjarigen is voor mededeling de instemming van de betrokken persoon vereist.'